

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Celal FIRAT
İstanbul Milletvekili

Keyfo BAŞAK, 16.09.2024 tarihinde Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesinden yazdığı mektupta yaşadıkları sorunları aktarmıştır.

Beyanlarına göre; “Son yıllarda uygulanmaya başlanan ceza süreçlerini uzatma konusunda yasal başvurularını yapsa da Anayasa Mahkemesi dahil hiçbir kurumda hukuki adil bir kararla sonuçlanmadığını, tek merkezden talimatlandırılmış tarzda ve kes-yapıştır tarzında alınan kararlarla 9 ay 18 gün cezasını uzatıldığını; 17 Ekim 2024 tarihinde yeniden değerlendirilmesinin yapılacağını, serbest bırakılma ihtimalinin düşük olduğunu, çünkü bu yılın Ocak ayından bu yana cezasını bitiren **30 yıllıklardan hiçbir mahpusun serbest bırakılmadığını**, puanlama sisteminde de hiçbir kriterin esas alınmadığını; örneğin, 3 Ağustos 2023 tarihinde yani ceza süresinin bitimine yaklaşık 4 ay kala hakkında 47,50 puan verilerek “**İyi Halli**” olduğuna karar verildiğini, bundan sonraki değerlendirmenin 17 Nisan 2024 tarihinde yapıldığını ve 41,25 puan verilerek **iyi halli olmadığını** kararının verildiğini; 3 Ağustos 2023 tarihi ile 17 Nisan 2024 tarihleri arasında herhangi bir değerlendirmenin yapılmadığını, yönetmelikte ise “6 ayda bir dönem değerlendirmesinin yapılmasının” hüküm altına alındığını, yine 3 Ağustos 2023 tarihinden sonra “İyi halli” olmasının bozulmasının nedenine ilişkin hiçbir açıklama ve gerekçenin belirtilmediğini, 3 Ağustos 2023 tarihinin sonunda yapılan her değerlendirmede dönem puanının düşürüldüğünü, bu uygulamanın kendi başına keyfiyetin düzeyini gösterdiğini;

Yine puanlamaya kriter olarak konulan gerekçelerden birinin de “**Manevi danışmanlıkla görüşmeme**” olarak belirtildiğini, manevi danışman olarak görevlendirilen kişinin **Sünni din görevlisi** olduğunu, bu değerlendirmelerde hazırlanan raporun ki bu raporların defalarca istemesine rağmen kendisine verilmediğini, puanlamada esas alındığını, “**kendisinin Alevi olduğunu ve manevi danışmanla görüşülecekse Alevi Dedesi, Piri ile görüşeceğini**” elli defadır İnfaz Hakimliğine ve Ağır Ceza Mahkemesine yazdığı dilekçelerde itirazlarda belirtmesine rağmen, Alevi Dedesi, Piri ile görüşmesi için olanak yaratılmadığını, ancak “**iyi halli olmadığını**” **esas alınan raporların Sünni din görevlisi tarafından da düzenlenmeye** devam edildiğini;

14.11.1990 tarihli olaydan dolayı İstanbul Kartal 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 30.11.1990 tarihinde gıyabi tutuklanma kararının verildiğini; 06.01.1994 tarihine gözetimine alındığında 18.01.1994 tarihinde Savcılığa sevk edilerek tutuklandığını; 06.01.1994-18.01.1994 tarihi arasında işkenceli sorguya tabi tutulduğunu, işkence yapıldığına ilişkin İstanbul Emniyet Adli Tıp Kurumu Şube Müdürlüğünce düzenlenen 28.01.1994 tarih ve 994/402 sayılı rapor ile belgelendiği,

Tutuklanma sonrası İstanbul 5 no'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanmasında TCK'nun 146/1 ve 59/1 (eski TCK) maddelerince müebbet hapis cezasına çarptırıldığını, dosyasının Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 28.05.1997 tarih ve 1997/1682 esas, 1992/3909 sayılı kararlar verilen cezasının onaylandığını; bu kararlara göre cezaevinde kalma süresinin 3713 sayılı kanunun geçici 1/6 maddesi gereği 8 yıl olarak düzenlendiğini, müddetnamenin 3713 sayılı kanunun 1/6 maddesine göre düzenlenmesi için yaptığı başvurunun 5 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesince olumlu lehte karar verirse de (27.06.2001 tarih ve 2001/467 D. İş sayılı karar) savcılığın itiraz etmesi üzerine İstanbul 6 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi 03.07.2001 tarih ve 2001/650 D. İş no'lu kararı ile itirazın kabulüne karar vererek, suç tarihini gözetimine alındığı 06.01.1994 tarihine uzattığını; yani yargılamayı yapan mahkemenin, yargılamayı yaparken de Yargıtay 9. Ceza Dairesi bu kararı onaylarken suç tarihinin 14.11.1990 olarak belirlediğini, ona göre yargılama yapmışken 6 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinin bu kararları hiçe sayarak suç tarihini yıllar sonra değiştirerek **cezaevinde tutulması gereken süreyi 8 yıldan 30 yıla çıkarttığını;**

2005 yılında yürürlüğe giren TCK ile de müebbet hapis cezasının cezaevinde tutulma süresi 24 yıla düşürüldüğünü; 30 yılı aşkın süredir içeride tutulmasından bu süre içerisinde defalarca infaz düzenlemeleri ile on binlerce mahpusun ceza indirimlerinden yararlandırıldığını, ancak dosyasına ilişkin bu lehte olan düzenlemelerin hiçbirisinin uygulanmadığını, aksine aleyhte olan yasaların cezaevinde tutulması süresinin uzatıldığını; müebbet hapis cezasının cezaevinde tutulma süresi (eski TCK da) 30 yıl olarak düzenlendiğini, mahkemece verilen 36 yıl ceza süresinin 59/1. madde uygulanarak 30 yıla düşürüldüğünü, yani müebbet hapis cezasına infaz indirimi uygulanmadığını; ancak şimdi Cezaevi İdare Ve Gözlem Kurullarının, infaz süresini 36 yıl olarak hesaplayarak, 30 yıl üzerinden ceza süresini uzattığını, infaz süresi bitmemiş gibi karar verdiğini;

AIHM, DGM'lerde yapılan yargılamaların, askeri savcı-hakim bulundurulduğu gerekçesiyle adil yargılanma yapılmadığı için yeniden yargılama kararına dayandırılarak, cezaevinde tutulan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış olan Hizbullah üyelerinin tümünü serbest bırakıldığını; AIHM haklarında karar aldığı mahpusların ise, Hizbullahçıların bu gerekçelerle serbest bırakılmalarını öğrendikten sonra yaptıkları başvuru sonrası 3-4 kişinin serbest bırakıldığını, bunlardan kimileri hakkında yeniden tutuklama kararı verildiğini; ancak Hizbullahçıların hiçbirisi hakkında herhangi bir yeniden yargılama yapılmadan dosyalarını kapıldığını;

AIHM verdiği karara dayanarak, kendisi ve kendisi gibi binlerce mahpusun başvurularının ise tamamen reddedildiğini, lehte yasal düzenlemeler mahkeme emsal kararları hiçbir şekilde hakkında uygulanmadığını, ancak aleyhte olan bütün düzenlemelerin kendisine ağır şekilde uygulandığını; Cezaevi İdare ve Gözlem Kurullarının düzenlemesi, 2020 yılında yürürlüğe girmiş bir düzenleme olmasına rağmen aleyhine uygulanarak bugüne kadar yapılan İdare Ve Gözlem Kurulunun 3 toplantısında 9 ay 18 gün ceza süresinin uzatıldığını, yani 30.12.2023 tarihinde 30 yıllık cezaevinde tutulma süresini tamamlamış olduğunu,

17 Temmuz 2024 tarihinde İdare Ve Gözlem Kurulunun 3. kararı ile yeni değerlendirme tarihinin 17 Ekim 2024 tarihine kadar uzatıldığını, bu tarihte de serbest bırakılıp bırakılmayacağını belirsizliğini koruduğunu; yaklaşık 3 ayda bir yapılan dönem değerlendirmelerinin kendi başına baskıya, işkenceye dönüşmüş durumda olduğunu, psikolojik işkencenin sadece kendisine değil ailesine ve yakınlarına da yapıldığını,

Tahliye tarihinin belirsizliğinin başta da belirttiği gibi değerlendirmelerin herhangi bir objektif kuralı-kaidelerinin bulunmadığını, üzerinde yoğun bir psikolojik baskı oluşturarak stres yarattığını, aynı durumun ailesi ve yakınları için de 3 ayda bir çıkmasını beklemelerinin sistematik psikolojik işkenceye dönüştürüldüğünü;

İdare Ve Gözlem Kurullarının kararlarına dayanak yapılan Ceza İnfaz Yönetmeliğine bakıldığında, bu keyfiliğin muğlak tanımlamalarının böylesi subjektif karar almaları dayanak yapıldığının görüleceğini, örneğin, hiçbir somut olay-olgu gösterilmeden **“Haklarını iyi niyetle kullanmıyor” denilerek ceza süresinde uzatmaya gerekçe yapılabilindiğini;** bu uygulamaların sadece birkaç kişiye dönük olmadığını, bu cezaevinde 20’den fazla mahpusun cezasının fazladan uzatıldığını, yaklaşık bir o kadar da infazı yakılan mahpuslar olduğunu; Türkiye’deki bütün cezaevleri düşünüldüğünde bu rakamı binlerle ifade etmenin yanlış olmayacağını” ifade etmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki 29.12.2020 tarihli Gözlem Ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik, kişinin koşullu salıverilme süresini etkileyen sonuçlar doğurduğundan derhal uygulama kuralının istisnası olarak somut olaya uygulanmamalı, lehe kanun ilkesi uyarınca kişinin kesinleşen mahkûmiyet hükmüne göre suçu işlediği tarihteki koşullu salıverme kurallarına göre değerlendirme yapılmalıdır.

Öte yandan aynı Yönetmeliğin 16/2.Maddesinde iyi hal raporunun hangi değerlendirmelerle hazırlanacağı açıklanmıştır. Soyut, subjektif ve afaki değerlendirmelerle hazırlanan dayanaksız ve gereksiz raporlarla kişiler hürriyetlerinden yoksun bırakılmamalıdır.

Mahpusların şartlı tahliyesini onaylamak veya reddetmekle yetkilendirilen İdare ve Gözlem Kurullarının, büyük oranda hapisane personelinden oluştuğu için kurumsal bağımsızlıktan yoksun olmasından ve iddialara göre, son derece keyfi bir şekilde faaliyet yürüterek özellikle insan hakları savunucularının, gazetecilerin ve siyasi saiki olan suçlamalarla mahkûm edilen mahpusların tahliye ihtimallerine halel getirmesinden endişe duymaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesinde tutuklu Keyfo BAŞAK’ın, inancının gereği olarak Alevi Dedesi/Piri ile görüşme talebi neden karşılanmamaktadır?
- 2- Keyfo BAŞAK’ın 30 yıllık tutukluluk süresi hangi gerekçe ile 9 ay 18 gün uzatılmıştır?
- 3- Ceza süresinin bitimine yaklaşık 4 ay kala hakkında 47,50 puan verilerek “İyi Halli” olduğuna karar verildiği halde, bir sonraki altı aylık değerlendirmede 41,25 puan verilerek iyi halli olmadığına nasıl karar verilmiştir? İyi Hal puanının “Manevi danışmanlıkla görüşmeme” yani Sünni Din Görevlisi ile görüşmeme kararı ile ilgisi var mıdır?
- 4- İyi hal değerlendirme raporu defalarca talep edilmesine rağmen kendisine neden verilmemektedir?

- 5- Keyfo BAŞAK'ın, Manevi Danışman olarak Alevi Dedesi talep etmesine rağmen "iyi halli olmadığına" ilişkin esas alınan raporlar neden Sünni Din Görevlisi tarafından düzenlenmeye devam edilmektedir?
- 6- Devlet Güvenlik Mahkemesinin önceki kararı gözetilmeden ve suç tarihi yıllar sonra değiştirilerek cezaevinde tutulması gereken süreyi 8 yıllık süre neden 30 yıla çıkartılmıştır?
- 7- AİHM, DGM'lerde yapılan yargılamaların, askeri savcı-hâkim bulundurulduğu gerekçesiyle adil yargılanma yapılmadığı için yeniden yargılama kararına dayandırılarak, cezaevinde tutulan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış olan Hizbullah üyeleri serbest bırakılırken, diğer tutuklular neden serbest bırakılmamaktadır?
- 8- Keyfo Başak'ın tahliye tarihini neden belirsizdir?
- 9- İyi hal değerlendirmeleri hangi objektif kurala-kaide bağlıdır?
- 10- Keyfo Başak'a, lehe kanun ilkesi uyarınca kişinin kesinleşen mahkûmiyet hükmüne göre suçu işlediği tarihteki koşullu salıverme kuralları neden uygulanmamaktadır?
- 11- Mahpusların şartlı tahliyesini onaylamak veya reddetmekle yetkilendirilen İdare ve Gözlem Kurullarının, büyük oranda hapisane personelinden oluştuğu için kurumsal bağımsızlıktan yoksun olması sebebiyle insan hakları savunucularının, gazetecilerin ve siyasi saiki olan suçlamalarla mahkûm edilen mahpusların tahliye ihtimallerinin engellemesinin önüne geçilmesi için Bakanlık olarak herhangi bir çalışma yapacak mısınız?